

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČESKÁ REPUBLIKA

Geologická stavba

Vy_32_inovace_Zeměpis_41

Geologická stavba ČR

- V ČR najdeme 2 odlišné typy zemské kůry:
 - Z - stará, konsolidovaná kůra západoevropské platformy
 - **Český masiv**
 - V - mladá kůra alpsko-himálajského systému
 - **Západní Karpaty**
- mocnost zemské kůry:
 - v centrální části (30-40 km)
 - max.: 42 km (Sedlčansko)

Český masiv

- zbytek rozsáhlého variského (hercynského) horstva → hlavní vrásnění proběhlo v 1 H
(od středního devonu do svrchního karbonu, tj. před 380 - 300 mil. let)
- vznik horského systému: kolize Gondwany a Laurasie
- svým rozsahem přesahuje Český masiv území ČR

Vývoj Českého masivu

- Starohory (proterozoikum) – pozůstatky zachovány v Barrandienu (oblast mezi Prahou a Berounem)
- Přelom starohor a 1 H – kadomské vrásnění – ústup moře, metamorfózy hornin, výlev hlubinných hornin
- Od 1 H dochází v oblasti Českého masivu k zarovnávaní reliéfu – tzv. **denudaci**

PRVHORY ČESKÉHO MASIVU

- Velká mořská transgrese (rozšíření moře) – hlavně v Barrandienu a Jižních Čechách – období kambria
 - Období vulkanické činnosti – vznik tzv. žulových masivů (plutonů)
 - Ordovik, silur, devon – kolize (náráz) litosférických desek Gondwany (jižní) a Laurasie (severní) – tzv. **VARISKÉ VRÁSNĚNÍ**
- ! Naše území se v době variského vrásnění nacházelo na rovníku !
- Oblast Českého masivu byla rozlámána na bloky, které jsou od sebe rozděleny zlomy (zlomy mají 3 směry)

krušnohorský

sudetský

jižerský

DRUHOHORY ČESKÉHO MASIVU

- Trias, jura – proniklo ze severu opět moře – Broumovsko
- Na východě vznik Moravského krasu
- Křída – vznik České křídové tabule – zde je místy až 600 m sedimentů

TŘETIHORY ČESKÉHO MASIVU

- Tlak Africké desky na Euroasijskou na přelomu 2H/3H vyvolal Alpsko-himalájské vrásnění, které však přímo nezasáhlo Český masiv, ale do jisté míry ho také ovlivnilo, a to:
 - Obnovení sopečné činnosti v oblasti tzv. Podkrušnohorského zlomu → vznik sopečných pohoří – Doupovské hory a České středohoří

ČTVRTOHORY ČESKÉHO MASIVU

- Střídání dob ledových (glaciály) a dob meziledových (interglaciály)
- Ze severu zasahoval pevninský ledovec – Skandinávský ledovec
- Po ústupu ledovce zde zůstaly bludné balvany a glaciální reliкty

Karpaty

- Geologicky mladší část, tvoří V část ČR
- Pomyslná hranici prochází:
 - spojnici měst:
 - Karviná, Vyškov, Znojmo
- Tady těmito geomorfologickými celky:
 - Ostravská pánev, Moravská brána, Hornomoravský úval, Vyškovská brána, Dyjskosvratecký úval

Karpaty

- Vznikly Alpsko-himalajským vrásněním na přelomu 2H/3H
- Postupně se od V nasouvaly na Český masiv
- Typická příkrovová stavba
- V 2H tato oblast zatopena mořem (např. Štramberk – těžba vápence – Kotouč)

Karpaty

- Na území ČR se dají rozdělit do 3 oblastí:
 1. Flyšové pásmo
 2. Karpatská předhlubeň
 3. Vídeňská pánev

Flyšové pásmo

- **FLYŠ** = geologický pojem, používající se pro označení hornin, ve kterých se střídají pískovce, jílovce, prachovce a břidlice.
- Typická příkrovová stavba – jednotlivé vrstvy se na sebe postupně nasouvaly

Karpatská předhlubeň

- Zbytky rozsáhlých pánví dnes najdeme pouze v Ostravské pánvi, Opavsku a v Hornomoravském úvalu
- Velká část pánví byla překryta příkrovy, které se nasunuly nad předhlubeň v době, kdy probíhala denudace (zarovnávání) krajiny v 4H (např. tlakem ledovce)

Vídeňská pánev

- Vídeňská pánev je rozsáhlou neogenní vnitrohorskou pánví, která leží na styčné zóně Východních Alp a Západních Karpat
- Z Rakouska, kterému náleží největší část jejího území, zasahuje na jv. Moravu a jz. Slovensko
- Je asi 200 km dlouhá, 55 km široká, prostírá se od *Gloggnitz* (Dolní Rakousko) na jiz. až k *Napajedlům* na ssv

Vídeňská pánev

- V ČR sem patří geomorfologické celky
 - Ždánický les
 - Chřiby
 - Dolnomoravský úval
- Významná jsou ložiska ropy v oblasti kolem Kyjova

Celkové shrnutí

- Geologická stavba ČR – 2 jednotky – starší Český masiv, budující Z část ČR, a mladší Karpaty, budující V část republiky
- Hranice obou celků – spojnice měst Karviná, Vyškov, Znojmo (nebo Ostravská pánev, Moravská brána, Hornomoravský úval, Vyškovská brána, Dyjskosvratecký úval)